Raport sintetic transversal • Diagnostic sectorial • 12 interviuri de specialitate

Notă metodologică

Prezentul raport sintetizează cele 12 consultări de specialitate realizate prin interviuri extinse cu specialiști identificați pentru fundamentarea Strategiei Culturale a Municipiului București 2027–2036. Scopul său este să identifice temele care revin în toate domeniile, diferențele dintre ele și direcțiile de intervenție care pot fi preluate la nivel de strategie.

Sursele: (1) cele 12 interviuri semi-structurate realizate online între 14 iulie și 18 august 2026, cu durate între 1h07 și 2h09; (2) chestionarele preliminare completate de specialiști, care includ evaluarea celor 23 de capitole ale Strategiei Culturale a Municipiului București 2016–2026; (3) rapoartele de diagnostic sectorial rezultate, inclusiv completările scrise transmise ulterior de unii specialiști; (4) notele de lucru ale Echipei SCMB..

Toate interviurile au urmat același ghid în cinci blocuri tematice, ceea ce permite comparația între domenii. Fiecare domeniu a fost consultat printr-un singur interviu individual: concluziile reflectă perspectiva specialiștilor consultați, nu o măsurare a sectoarelor. **Convergențele dintre domenii, apărute independent unele de altele, sunt tratate ca semnalele cele mai solide.**

Domeniu, sector cultural	Specialist(ă) consultat(ă)	Data interviului
Jocuri video și media interactive	Georgiana Toea	14 iulie 2026
Gastronomie	Corina Dima	15 iulie 2026
Design	Andrei Borțun	16 iulie 2026
Patrimoniu și memorie culturală	Ana Rubeli	17 iulie 2026
Literatură, edituri și publicații	Lidia Bodea	20 iulie 2026
Dans și performance	Ștefania Ferchedău	23 iulie 2026
Muzică clasică și operă	Marius Constantinescu	24 iulie 2026
Arte vizuale și muzee	Cosmin Năsui	27 iulie 2026
Muzică contemporană	Codin Orășeanu	28 iulie 2026
Teatru	Cristina Modreanu	29 iulie 2026
Arhitectură și urbanism	Alina Rizescu	5 august 2026
Film și audiovizual	Mihai Chirilov	18 august 2026

1. Diagnostic transversal: ce au în comun domeniile

Douăsprezece domenii diferite, consultate separat, au ajuns independent la aceleași patru constatări:

- **educația culturală lipsește sistemic;**
- **spațiile dedicate activităților culturale sunt insuficiente, în condiții proaste sau inaccesibile;**
- **relația cu administrația este impredictibilă;**
- **iar orașul nu are date despre public sau statistici despre consumul cultural**.

La acestea se adaugă patru teme macro care revin în majoritatea interviurilor: **formarea profesională, patrimoniul ca resursă, comunicarea ofertei și inteligența artificială**.

1.1. Educația culturală: firul roșu al tuturor consultărilor

Educația culturală și formarea publicului a fost selectată explicit ca temă transversală prioritară în zece din cele 12 domenii și apare, sub o formă sau alta, în toate interviurile. Constatarea comună este că nu există o colaborare structurală între operatorii culturali și sistemul de învățământ sau Inspectoratul Școlar al Municipiului București, ci doar inițiative punctuale.

Mecanismul funcționează invers față de cum ar trebui: sectorul independent merge spre școli, centre sociale sau spitale, fără continuitate și fără asumare instituțională. Nicio instituție culturală bucureșteană nu a fost menționată pentru programele sale de educație sau mediere. Departamentele de educație ale muzeelor sunt subdimensionate, cu fluctuație de personal la doi-trei ani.

Încrederea în capacitatea școlii de a forma „consumatori culturali" este scăzută. Programele care funcționează nu pot fi scalate, pentru că depind de finanțări punctuale sau de entuziasmul câtorva profesori (e.g. *Ora de cinema*).

Bucureștiul are însă un activ major nevalorificat cultural: cea mai mare populație școlară și studențească din țară. Doar Universitatea din București și ASE - Academia de Studii Economice Bucuresti însumează câteva zeci de mii de studenți, veniți în București și deschiși la a fi expuși la cultura Capitalei. Segmentul de adolescenți este o necunoscută pentru cei mai mulți specialiști, în lipsa datelor și bazându-se doar pe observații empirice.

Fiecare domeniu formulează nevoia în felul său: gastronomia vorbește despre educație alimentară, arhitectura despre cultură urbană, patrimoniul despre cunoașterea propriului cartier. Muzica clasică vrea să depășească percepția elitistă a genului, iar muzica contemporană semnalează dispariția școlilor de muzică de cartier. **Lipsa unei preocupări reale la nivel de oraș pentru dezvoltarea audienței este însă observația comună**. Chiar instituțiile care performează, precum unele teatre, se bazează pe un public deja obișnuit cu un anumit tip de conținut.

1.2. Spațiile: cea mai concretă și mai presantă nevoie

Nu există domeniu care să nu fi semnalat o problemă de spațiu sau de infrastructură. În cinci domenii, infrastructura este răspunsul direct la întrebarea despre problema structurală unică: design, dans și performance, muzică clasică, film și arhitectură.

Lipsurile se distribuie pe toate palierele de capacitate:

- **Spații mici (100–150 de locuri)**, în care se pot închega comunități și testa formate. În muzica live, lipsa lor obligă comunitățile emergente să sară direct la săli de 300 de locuri, unde coeziunea se diluează. Dansul contemporan funcționează în săli de 70–100 de locuri, fără un spațiu permanent pentru CNDB - Centrul Național al Dansului București după pierderea Sălii Omnia.
- **Spații medii (800–2.000 de locuri)**, complet absente din geografia orașului pentru muzica live. Halele Laminor (circa 5.000 de persoane) sunt singura excepție de peste 1.000, fără operator constant.
- **Spații mari, cu destinație dedicată.** Muzica clasică nu are o sală de concerte de circa 2.500 de locuri cu acustică dedicată, pe care o au Budapesta, Praga și Varșovia. Filmul nu are un cinematograf de gală, iar proiecțiile de gală recurg la sala TNB - Teatrul Naţional Bucureşti, sub o mie de locuri. Sala Palatului este considerată improprie acustic și aproape inutilizabilă, deși ar avea potențial să fie regândită ca o sală multifuncțională.
- **Infrastructură de cartier.** Oferta culturală rămâne concentrată în centru, iar fostele centre de cartier din patrimoniul primăriilor sunt disfuncționale. Librăriile de proximitate s-au transformat în papetării, pentru că nu pot plăti chiriile de piață.

Spațiile existente se pierd în favoarea pieței imobiliare, iar atelierele de artiști devin galerii improvizate. Cinematografele iconice din centru, Scala, Studio și Patria, sunt inutilizabile de aproape zece ani. Mai multe clădiri culturale s-au închis din lipsa avizelor ISU legate de riscul seismic.

Soluția formulată în mai multe interviuri nu este construcția de la zero, ci valorificarea patrimoniului imobiliar public. **Primăria ar putea publica lista spațiilor pe care le deține și lansa o invitație către operatori pentru parteneriate public-private**. Propunerea apare, independent, în design, literatură, muzică contemporană și arte vizuale.

1.3. Guvernanța: impredictibilă, opacă sau absentă

Relația cu administrația este descrisă cu termeni diferiți, dar convergenți: deseori tranzacțională, impredictibilă, fluctuantă și bazată pe relații personale. Principiul care revine, indiferent de domeniu, este același: **primăria trebuie să fie facilitator și co-investitor, nu organizator concurent sau decident de conținut**.

Predictibilitatea finanțării pentru operatorii culturali din București este evaluată ca foarte scăzută: apeluri fără calendar, lansate la final de an, unele alocate în ordinea depunerii. Lipsa finanțării multianuale împiedică proiectele să crească dincolo de scara improvizației. În teatru, prelungirea interimatelor la conducerea instituțiilor a produs decizii luate „de la o zi la alta" și repertorii inconsistente.

Se formulează explicit o problemă de încredere. Diagnosticul sectorului a rămas în multe domenii neschimbat în ultimii zece ani, iar recâștigarea încrederii depinde de primele măsuri efectiv implementate.

1.4. Date despre public: un oraș care nu își cunoaște publicul

Zece din cele douăsprezece domenii semnalează explicit lipsa datelor despre publicul cultural al Bucureștiului. Singura sursă invocată constant este Barometrul de Consum Cultural al INCFC - Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală, care nu oferă însă date specifice la nivelul Bucureștiului.

În absența datelor, publicul este construit instinctiv și estimat din observație directă în săli. Teatrele care își cercetează publicul o fac empiric și fără metodologie. Singura sursă cu eșantioane dedicate Capitalei a fost identificată într-un sector cultural care este și o industrie: gastronomie, într-un studiu privat al pieței HoReCa.

Cererea este aceeași, formulată independent: un instrument municipal de cercetare a publicului.

De exemplu:

Muzica clasică propune un studiu despre ce instituții cunosc bucureștenii și ce așteaptă de la ele. Literatura a formulat deja întrebări concrete: numărul real de librării, procentul de suprafață dedicat cărții, frecvența lecturii în familie. Patrimoniul cere un studiu de percepție, iar filmul un studiu dedicat segmentului de tineri 16–22 de ani.

1.5. Formarea profesională: meseriile care susțin producția dispar

Mai multe domenii semnalează dispariția meseriilor tehnice și de suport fără de care producția culturală nu poate funcționa:

- **Patrimoniu:** programele de formare pentru meseriile restaurării au scăzut de la peste 21 în 2016 la aproximativ cinci, fără nicio specializare explicită în conservare-restaurare.
- **Muzică contemporană:** nu există nicio școală pentru tehnicieni de sunet și lumini sau pentru project manageri; profesionalizarea se face informal sau în afara țării.
- **Teatru:** rolul de producător de spectacol este neprofesionalizat, iar meseriile de atelier sunt pe cale de dispariție.
- **Gastronomie:** formarea publică este aproape absentă, iar sectorul depinde de școli private și de experiența bucătarilor în străinătate.
- **Muzică clasică:** lipsesc competențele suport — marketing, economice, financiare — nu cele muzicale.
- **Jocuri video și literatură:** formarea este fragmentată sau inexistentă, susținută voluntar de profesioniști din industrie.

1.6. Patrimoniul imaterial: o resursă creativă necapitalizată

Patrimoniul apare în aproape toate interviurile nu doar ca obiect de conservare, ci ca resursă creativă nevalorificată. Abordările diferă de la un domeniu la altul:

- **Film:** restaurarea a zece filme clasice românești, propusă ca proiect-pilot mic, dar „sonor".
- **Arhitectură:** digitalizarea patrimoniului construit, legată direct de riscul seismic.
- **Jocuri video:** folosirea instrumentelor de game development pentru gemenii digitali ai clădirilor de patrimoniu în degradare, după modelul Notre-Dame în *Assassin's Creed*.
- **Dans:** platforma de arhivare *DanceCloud* a eșuat din lipsă de sustenabilitate. Nevoia nu este de a urca sute de giga de conținut în cloud, ci de a decide strategic ce și cum arhivăm.
- **Teatru:** arhivele teatrelor sunt descrise ca „complet dezorganizate", într-un domeniu „complet lipsit de memorie".
- **Arte vizuale:** reducerile bugetare succesive au eliminat paza, asigurările și supravegherea video în unele muzee, cu risc direct asupra colecțiilor.
- **Gastronomie și literatură:** capitalul simbolic al „Micului Paris" interbelic și memoria culturală din spațiul public rămân nevalorificate.

Patrimoniul este tratat de specialista din domeniu ca „multiplicator cultural, social și afectiv": o clădire restaurată devine aproape garantat un pol de atracție.

1.7. Comunicarea ofertei: informație dispersată, fără umbrelă

Șase domenii semnalează că oferta culturală a orașului nu ajunge la public din cauza comunicării. **Canalele sunt aproape exclusiv private, comerciale sau informale**: platforme de ticketing, rețele sociale, newslettere susținute de efortul individual al câtorva jurnaliști.

Muzica clasică cere comunicarea „celor unsprezece luni" din afara *Festivalului Enescu*. Gastronomia constată că oferta culinară lipsește complet din comunicarea turistică a orașului. Dansul propune un agregator de evenimente conectat la centrele de informare turistică, iar teatrul un newsletter comun al teatrelor municipale. Literatura propune ca primăria să ofere acces la infrastructura sa de comunicare publică, nu bani.

1.8. Inteligența artificială: nevoie de formare, nu de reglementare

Specialiștii descriu utilizări deja prezente ale AI: texte de sală și comunicate de presă, traduceri de lucru, research în arhitectură, colorizarea fotografiilor de arhivă. Niciunul nu cunoaște însă un ghid sau un sprijin structurat pentru adoptarea acestor tehnologii în domeniul cultural, deși riscurile de erori și dezinformare sunt mari.

Consensul este clar asupra competenței: reglementarea AI nu ține de primărie, ci de nivelul european și național. **Formarea este însă o competență municipală reală**. Efectele asupra ocupării sunt deja vizibile în grafică, ilustrație, traduceri și localizare, iar specialiștii tineri, fără experiență profesională dinainte de AI, sunt considerați cei mai expuși.

2. Diferențe și specificități sectoriale

Domeniile pornesc din stări foarte diferite: cinci se declară în creștere, patru în stagnare, două în declin, iar arhitectura are un diagnostic bifurcat. Aceeași temă comună capătă, de la un domeniu la altul, conținut diferit, iar pârghia pe care o are municipalitatea variază considerabil.

Domeniu	Starea declarată	Problema structurală prioritară
Jocuri video	Creștere accelerată, cu corecție la nivel de industrie	Educația (formală și a publicului); un fond de finanțare a creației
Gastronomie	Creștere polarizată	O strategie de comunicare și un brand gastronomic al orașului
Design	Creștere eterogenă, pe subdomenii	Infrastructură polivalentă, finanțată din bugetele de investiții
Patrimoniu	Creștere a vizibilității, fragilitate structurală	Flexibilizarea și digitalizarea autorizării restaurării
Muzică clasică și operă	Creștere	O sală de concerte de circa 2.500 de locuri (reconversia Sălii Palatului)
Dans și performance	Stagnare structurală	Un spațiu permanent pentru CNDB - Centrul Național al Dansului București
Teatru	Stagnare, cu declin la unele instituții	Concursuri transparente pentru conducerea teatrelor
Film și audiovizual	Stagnare (medie între creștere și degradare)	Un cinematograf de gală sau un spațiu mare de proiecție
Arte vizuale și muzee	Stagnare și declin, simultan	Rețeaua de infrastructură, tratată integrat
Arhitectură și urbanism	Creștere a valorii proiectelor, stagnare a profesiei	Infrastructura culturală de cartier
Literatură și edituri	Declin	Cota zero de TVA (național); librării de proximitate (local)
Muzică contemporană	Declin	Cadrul legislativ și fiscal

2.1. Spații: lipsă sau subutilizare

Nevoia de spațiu este aproape universală, dar două domenii o reformulează. Teatrul afirmă explicit că infrastructura „nu lipsește": există săli ale teatrelor publice nefolosite, iar problema este absența unei viziuni care să le deschidă mediului independent. Jocurile video consideră că orașul dispune de spații accesibile, și cer doar un spațiu permanent dedicat.

Distincția are consecințe practice. **Pentru unele domenii, prima intervenție este investiția în infrastructură nouă sau reconvertită. Pentru altele, este partajarea și programarea transparentă a infrastructurii publice existente.**

2.2. Cine curatoriază: sectorul sau statul

Majoritatea Specialiștilor cer ca direcțiile și deciziile de conținut să rămână la sector: design, jocuri video, dans, muzică contemporană, arte vizuale. În cazul Dansului, se propune chiar un curatorium independent de instituții: un board curatorial rotit la trei-patru ani.

Patrimoniul este excepția explicită. Specialista consideră că leadership-ul ar trebui să rămână la stat, pentru ca logica de profit a operatorilor privați să nu intre în conflict cu valorile patrimoniului.

2.3. Pârghia municipală diferă de la un domeniu la altul

Capacitatea primăriei de a interveni nu este aceeași peste tot. În muzica clasică, instituțiile de referință și *Festivalul Enescu* sunt finanțate de Ministerul Culturii, iar Bucureștiul nu are instituții muzicale de calibru în subordine municipală. Sala Palatului este administrată de RA-APPS - Regia Autonomă Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat, în subordinea Guvernului.

La polul opus, Biblioteca Metropolitană București și teatrele municipale sunt în subordinea directă a Primăriei, care deține astfel pârghia integrală asupra lor. Multe dintre blocajele majore sunt însă de **competență națională**: TVA-ul la carte și la bilete, legislația sanitară, legea cinematografiei, statutul artistului. Strategia municipală poate pleda pentru acestea, dar nu le poate rezolva.

2.4. Descentralizare: prioritate pentru unii, problemă rezolvată pentru alții

Descentralizarea geografică este prioritară pentru arhitectură, muzică clasică, muzică contemporană și literatură. Muzica clasică propune un festival itinerant de vară care să ducă muzica la oameni, nu invers. Arhitectura cere ca infrastructura de cartier să urmeze identitatea reală a cartierelor, nu împărțirea pe sectoare.

Filmul consideră, dimpotrivă, că descentralizarea „aproape s-a făcut de facto": multiplexurile s-au mutat spre periferie, iar centrul s-a golit cultural. Pentru acest domeniu, problema este inversă — revitalizarea centrului.

2.5. Inteligența artificială: poziții diverse

Acordul asupra competenței ascunde poziții diferite asupra rolului orașului. Patru direcții se disting:

- **Formare și instruire:** dans, arhitectură, literatură, teatru (un „kit" de utilizare pentru instituțiile subordonate).
- **Cercetare aplicată:** designul propune un laborator cu universitățile, nu un departament IT al primăriei.
- **Protecția creației umane:** artele vizuale propun comenzi publice de identitate vizuală atribuite prin concurs și realizate de oameni, iar muzica clasică, perimetre în care AI „nu are ce să caute".
- **Prezență activă:** patrimoniul propune concurarea conținutului fals cu conținut corect și atractiv, în locul moderării de sus în jos.

Filmul, muzica contemporană și gastronomia consideră AI o temă care nu ține de agenda municipală sau cu impact minor asupra domeniului.

3. Poziționarea Bucureștiului: național, european, internațional

Bucureștiul are actori culturali capabili să pună orașul pe hartă, dar nu are o strategie care să le susțină creșterea. La nivel național, orașul găzduiește inițiative născute în alte orașe fără să le inițieze. La nivel european, se raportează la un reper occidental cu care nu poate concura, ignorând vecinătatea cu care împarte cel mai mult.

3.1. Campionii orașului

Majoritatea domeniilor au identificat evenimente sau instituții publice și private cu potențial de reper/*flagship* pentru oraș:

- **Muzică clasică:** *Festivalul Enescu*, singurul reper la care Bucureștiul este comparabil cu marile capitale, și stagiunile Filarmonicii George Enescu.
- **Film:** *Animest*, singurul festival considerat capabil să devină emblemă a orașului, produs de la zero și conectat la rețelele internaționale.
- **Design și arhitectură:** *Bucharest Design Festival*, deja validat internațional, comparabil cu festivaluri similare de la Viena sau Bratislava.
- **Jocuri video:** *Bucharest Gaming Week*, cel mai mare eveniment de profil din regiune, și conferința *Dev.Play* (care se vor uni din 2027)
- **Dans:** *Iridescent, Bucharest International Dance Film Festival* și CNDB- Centrul Național al Dansului București, singura instituție de acest tip din Europa de Est.
- **Teatru și literatură:** *Festivalul Național de Teatru* și *Bookfest*, la care, potrivit specialistei din domeniul cărții, un vizitator nu ar avea motive să se considere altundeva decât într-o capitală europeană.

Acestor campioni le lipsesc însă resursele pentru a scala și a se internaționaliza în afara cadrului de finanțare anual.

Niciun festival de film nu este tratat de administrație drept brand de oraș. Muzica contemporană observă că lipsește un „pilon de marketing" definitoriu, pe modelul orașului Wuppertal, devenit destinație europeană printr-un singur club de referință.

3.2. Rolul Bucureștiului la nivel național

Bucureștiul concentrează resursele culturale ale țării: 48% dintre studiourile de jocuri video, circa jumătate dintre arhitecții țării, aproximativ 34% din vânzarea națională de carte. Totuși, se avertizează însă că viața culturală a capitalei depinde de vitalitatea restului țării, iar concentrarea poate produce izolare.

Capitala are responsabilitatea de a invita și de a crește inițiative competitive din alte orașe. Mai multe consultări semnalează tiparul opus: Bucureștiul „găzduiește, dar nu inițiază", observă specialista din gastronomie. Cele mai bune formate gastronomice noi vin din Buzău și Harghita, iar un festival internațional de literatură a migrat la Timișoara în lipsa sprijinului local.

Exemplele pozitive arată potențialul. *Boovie*, festivalul-concurs de trailere de carte născut la Focșani, a ajuns la o gală bucureșteană și atrage liceeni deopotrivă spre literatură și audiovizual. Specialista din domeniul cărții propune *FILIT* de la Iași ca model de eveniment care ar merita o ediție la București. Timișoara este citată repetat ca reper administrativ: patru cinematografe renovate în patru ani și un centru de proiecte care gestionează finanțările și spațiile orașului.

3.3. Bucureștiul în Europa: două repere

Consultările conturează două Europe la care orașul se raportează. Prima este Europa occidentală a marilor capitale — Paris, Londra, Bruxelles — unde, cu mici excepții precum *Festivalul Enescu*, Bucureștiul nu are termen de comparație.

A doua este Europa vecinătății balcanice și est-europene, de la care orașul împrumută și cu care împarte multe elemente identitare, deși rareori le asumă. Artele vizuale consideră contraproductivă narațiunea „micului Paris" și propun asumarea componentei orientale și balcanice, cu repere de tip Istanbul. Specialistul nu identifică, în ultimii 30 de ani, expoziții reprezentative ale artiștilor din țările vecine la București.

Propunerile converg spre cooperarea regională:

- un eveniment construit pe axa Dunării, pornind de la o cooperare curatorială româno-bulgară recentă.
- schimburi cu Bulgaria, Serbia, Ungaria, Ucraina, Republica Moldova și țările Mării Negre, prin operaționalizarea înfrățirilor existente.
- poziționarea orașului ca hub regional pentru o „Europă extinsă", de la UE la spațiul slav și la Orientul apropiat.
- urmărirea auditului Michelin solicitat de Sofia în 2026, ca reper pentru o piață comparabilă.

Poziționarea internațională actuală este fragilă în majoritatea domeniilor.

Specialista în Teatru descrie Bucureștiul ca o capitală izolată, absentă din marile festivaluri europene. Muzica contemporană estimează scena locală la aproximativ 5% din nivelul unor țări precum Marea Britanie sau Germania. Dansul nu a mai organizat o platformă internațională de anvergură, dedicată prezentării domeniului, din 2009.

> **Frankfurt 2028: un test timpuriu**
>
> România va fi țară invitată de onoare la *Târgul de Carte* de la Frankfurt în 2028, proiect gestionat de Ministerul Culturii. Intervalul coincide cu primul an de implementare a strategiei. Bucureștiul concentrează majoritatea editurilor, agenților și autorilor implicați, iar strategia poate poziționa orașul ca partener operațional al pregătirii.

4. Direcții strategice și instrumente propuse

Instrumentele de mai jos reunesc propunerile specialiștilor și sinteza echipei de cercetare. Cele mai multe nu presupun investiții de capital, ci mecanisme: acces la spații publice, finanțare multianuală, consultare instituționalizată, date. Unde există un model funcțional în alt oraș românesc sau european, acesta este indicat.

4.1. Educație culturală pe categorii de vârstă

- **O linie de finanțare dedicată educației culturale**, structurată pe categorii de vârstă: preșcolari, ciclul primar, gimnaziu, liceu, studenți, adulți, seniori. Linia ar susține proiecte dedicate și ar forma, în timp, o bază de specialiști în mediere pentru fiecare categorie, în contact pe termen lung cu acest public. *Model: programul Școli creative al Centrului de Proiecte Timișoara.*

- **Un proiect educațional de oraș**, pe modelul proiectului național „România Educată", la scara Bucureștiului, idee formulată în consultarea pentru design. Proiectul ar aduce sub aceeași umbrelă primăria, Inspectoratul Școlar, universitățile, instituțiile culturale și operatorii independenți.
- **Un canal instituțional permanent între PMB - Primăria Municipiului București și Inspectoratul Școlar** pentru difuzarea ofertei culturale către școli și licee.
- **Parteneriate cu universitățile** ca resursă dublă: know-how și rețele internaționale, plus un rezervor uriaș de public tânăr.

4.2. Spații: inventar public și parteneriate

- **Un inventar public al spațiilor din patrimoniul PMB - Primăria Municipiului București și al primăriilor de sector**, însoțit de o invitație deschisă către operatori pentru parteneriate public-private. *Model: platforma de spații a Centrului de Proiecte Timișoara.*
- **Reconversia spațiilor industriale dezafectate**, prin concesiuni pe termen lung condiționate de dezvoltarea unor spații pentru evenimente și artiști. *Modele: Maison Folie (Franța), politica berlineză de scoatere la concurs a spațiilor abandonate.*
- **Utilizarea temporară a imobilelor blocate juridic** pentru creație, producție și expunere. *Modele: Liverpool, 59 Rivoli (Paris), alături de stimulente fiscale pentru dezvoltatorii care alocă spații artiștilor.*
- **Programarea competitivă și transparentă a spațiilor publice**, inclusiv partajarea sălilor teatrelor municipale cu mediul independent.
- **O bază municipală de resurse tehnice** din care organizațiile independente să poată împrumuta echipamente.
- **Biblioteca de cartier ca centru cultural de proximitate.** Cele 29 de filiale ale Bibliotecii Metropolitane acoperă deja teritoriul orașului și se află în subordinea PMB - Primăria Municipiului București. Fostele centre de cartier din patrimoniul primăriilor pot completa rețeaua.
- **Infrastructura de anvergură**, finanțată din bugetele de investiții, nu din bugetul de cultură: o sală de concerte la standarde europene și un spațiu mare de proiecție. Pentru Sala Palatului, orice intervenție presupune un parteneriat cu Guvernul, care o administrează prin RA-APPS - Regia Autonomă Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat.

4.3. Programul „Ambasadori ai Bucureștiului"

Un apel de finanțare multianual pentru organizațiile culturale care vor să scaleze și să se internaționalizeze. Pe lângă finanțare, organizațiile selectate ar primi un label de „Ambasador cultural al Bucureștiului".

Plus, pe o perioadă de circa trei ani, consultări dedicate cu administrația. Scopul este dublu: susținerea creșterii lor și alinierea cu obiectivele de branding ale orașului. Exemple de candidați menționați în consultări: *Animest, Bucharest Design Festival, Bucharest Gaming Week*, șamd.

4.4. Bucureștiul ca platformă pentru scena națională

- **O finanțare pentru ediții-satelit la București ale evenimentelor culturale competitive din țară**, precum *Boovie* sau *FILIT*. *Model: apelul Obiectiv Cinema al Centrului de Proiecte Timișoara.*

- **Un program de conectare a operatorilor culturali din țară cu scena bucureșteană**, sub forma unor mobilități sau a unei școli de vară, eventual în parteneriat cu centre culturale precum Centrul Cultural Clujean sau Centrul de Proiecte Timișoara.

4.5. Cooperare cu vecinătatea

- **Granturi de mobilitate și cooperare cu capitalele vecine** — Budapesta, Kiev, Sofia, Chișinău — pentru toate domeniile culturale. Vecinii sunt insuficient cunoscuți în oricare dintre domeniile consultate.
- **Operaționalizarea înfrățirilor existente** prin schimburi efective de artiști, cu lucrări lăsate în spațiul public al fiecărui oraș partener.

4.6. Guvernanță: facilitare, transparență, predictibilitate

- **Consultări periodice și instituționalizate cu asociațiile reprezentative de sector**, pe modelul propus pentru jocuri video prin RGDA - Romanian Game Developers Association, transferabil domeniilor fără reprezentare formală.
- **Un forum anual al culturii bucureștene**, organizat de ARCUB/AEUB, adresat profesioniștilor. Forumul ar prezenta realizările anului, ar consulta sectorul asupra planurilor următoare și ar facilita networking-ul în interiorul sectorului.
- **Un apel pentru un board consultativ** cu reprezentanți ai domeniilor culturale.
- **Finanțare multianuală, cu calendar public și evaluare independentă**, inclusiv un mecanism de cofinanțare a proiectelor europene deja câștigate și apeluri pe teme integratoare, definite pe trei–cinci ani, nu doar pe domenii.
- **Proceduri transparente pentru resursele rare ale orașului**: concursuri pentru conducerea instituțiilor, concursuri de soluții de arhitectură cu jurii de calitate, competiție pentru spațiile publice și infrastructura de afișaj.
- **Raportarea publică consecventă și transparentă a implementării strategiei**, ca măsură de recâștigare a încrederii.

4.7. Un barometru municipal al consumului cultural

Un instrument recurent de cercetare a publicului cultural al Bucureștiului, care să compenseze absența orașului din instrumentele naționale de măsurare. Structura propusă: un nucleu de întrebări comune tuturor domeniilor (frecvență, bariere, canale de informare), completat de module sectoriale.

De exemplu:

Setul de întrebări formulat pentru domeniul cărții poate servi drept model de modul pentru celelalte domenii.

4.8. Un consorțiu municipal de învățământ dual pentru meseriile culturale

Propus explicit pentru meseriile patrimoniului, pe modelul parteneriatului dintre STB - Societatea de Transport Bucuresti și Liceul Tehnologic „Nikola Tesla": practică plătită, asigurare medicală, angajare directă. Consorțiul poate fi extins dincolo de patrimoniu, către tehnicieni de sunet și lumini, producători de spectacol și meseriile gastronomiei. Partenerii: licee tehnologice, operatori privați, instituții publice, Inspectoratul Școlar.

4.9. Patrimoniul ca temă transversală de finanțare

O temă municipală de finanțare dedicată recuperării și activării patrimoniului material și imaterial al Bucureștiului, deschisă tuturor domeniilor. Propunerile din consultări oferă deja exemple de proiecte:

- în film, restaurarea a zece filme clasice românești în cinci ani;
- în jocuri video, gemeni digitali ai clădirilor de patrimoniu în degradare, realizați cu instrumente de game development;
- în dans și teatru, o strategie de arhivare și valorificare a memoriei dansului și a arhivelor teatrelor;
- în patrimoniu, un registru municipal GIS al patrimoniului valoros și un protocol de salvare a patrimoniului înainte și după dezastru;
- în patrimoniu și arhitectură, o arhivă a istoriilor orale ale bucureștenilor.

4.10. Formare în inteligența artificială și noile tehnologii

- **Instruire periodică obligatorie** pentru angajații instituțiilor subordonate primăriei, pe modelul procedural al instruirii privind protecția datelor.
- **Un laborator de cercetare aplicată cu universitățile bucureștene**, dedicat sectorului cultural.
- **Programe de formare pentru profesioniștii din sector** privind utilizarea sigură, etică și relevantă a AI, cu atenție specială pentru tinerii profesioniști.

4.11. Comunicarea ofertei culturale

- **O platformă agregatoare a evenimentelor culturale ale orașului**, conectată la centrele de informare turistică.
- **Integrarea culturii, inclusiv a gastronomiei, în comunicarea turistică oficială** a Bucureștiului.
- **Acces la infrastructura de comunicare publică a orașului** pentru evenimentele culturale relevante, ca formă de parteneriat fără cost financiar.

5. Evaluarea Strategiei Culturale 2016–2026

Chestionarele preliminare arată un tipar consecvent: progresul ultimului deceniu s-a produs în zona ofertei și a accesului, iar acolo unde a existat, este atribuit mai degrabă sectorului independent decât administrației. Blocul de guvernanță (capitolele VI.1–VI.4) este evaluat ca degradat sau neschimbat în aproape toate domeniile.

Tabelul de mai jos reține evaluările detaliate în rapoartele sectoriale. Pentru dans, patrimoniu, arte vizuale și literatură, rapoartele nu prezintă distribuția evaluărilor pe capitole.

Domeniu	Tiparul evaluării	Ce s-a degradat sau a stagnat
Arhitectură și urbanism	5 ameliorate, 8 neschimbate, 10 degradate	Întregul bloc al poziționării internaționale (III.1–III.5), patrimoniul construit, spațiul public
Muzică clasică și operă	2 ameliorate, 13 neschimbate, 8 degradate	Echipamente competitive european, promovarea concertată, cultura în educație, capacitatea administrativă, legislația
Design	6 ameliorate, 14 neschimbate, 3 degradate	Capacitatea organizațiilor și a administrației culturale, digitizarea, rolul regional
Film și audiovizual	3 capitole degradate	Echipamentele culturale, viziunea antreprenorială, dezvoltarea economică prin cultură
Gastronomie	Ofertă și participare ameliorate	Promovarea, turismul, economia creativă și guvernanța au rămas la fel
Muzică contemporană	Guvernanță degradată	Capitolele de guvernanță, corelate cu diagnosticul legislativ și fiscal
Jocuri video	Predominant ameliorat	Lipsă de vizibilitate asupra capitolelor de legislație și statistici
Teatru	Cel mai optimist profil din serie	Ameliorările sunt atribuite sectorului independent; administrația nu s-a îmbunătățit

Trei constatări se desprind din citirea de ansamblu:

- **Capacitatea instituțională este percepută ca mai slabă decât acum un deceniu.** Capitolul VI.2, privind capacitatea organizațiilor și a administrației culturale, este evaluat ca degradat

în design și în muzica clasică și ca neschimbat în arhitectură și gastronomie. În design, același capitol este considerat „foarte relevant" pentru viitor — un semnal că exact resursa de care depinde implementarea noii strategii este cea mai slabă.

- **Promovarea și poziționarea internațională au stagnat sau au regresat.** Blocul III este evaluat unanim negativ în arhitectură, majoritar degradat în muzica clasică și neschimbat în gastronomie.
- **Ameliorările nu sunt atribuite administrației. De exemplu,** În teatru, progresul este atribuit independenților și ARCUB (prin dezvoltarea Stagiunii Internaționale de Teatru); în design, ameliorarea practicilor amatoare este atribuită inițiativei comunităților; în arhitectură, colaborarea dintre actori este pusă pe seama cerințelor de parteneriat ale finanțărilor.

Evaluările pozitive din jocuri video și teatru nu contrazic diagnosticul general. Ele indică unde s-a produs efectiv creșterea în ultimul deceniu: în sectorul independent și în domeniile emergente, nu în instituțiile publice.

6. Concluzii și perspectiva 2036

Consultările arată un oraș cu resurse creative abundente și o capacitate instituțională slabă de a le pune în circulație. Problema nu este lipsa talentului, a conținutului sau a cererii latente a publicului, ci infrastructura, educația, datele și relația cu administrația.

Pentru mai multe domenii, tema deceniului este chiar ieșirea din logica de supraviețuire.

„supraviețuirea a devenit ea însăși o temă" - Lidia Bodea

Și Ștefania Ferchedău formulează ca obiectiv central trecerea de la gestionarea supraviețuirii la lucrul asupra calității artistice. Fără o schimbare de cadru, Codin Orășeanu anticipează că *orașul va fi „la același nivel" peste zece ani.*

Cinci concluzii pot fi preluate direct:

1. **Educația culturală este fundația celorlalte obiective.** Este singura temă prezentă în toate cele 12 consultări, iar fără ea investițiile în spații și evenimente nu produc public nou. Bucureștiul are cea mai mare populație școlară și studențească din țară, nevalorificată cultural.
2. **Spațiile sunt nevoia cea mai concretă, iar o parte din soluție există deja.** Patrimoniul imobiliar al primăriilor, rețeaua de biblioteci de cartier și sălile subutilizate ale instituțiilor publice pot fi activate prin parteneriate, înaintea oricărei construcții noi.
3. **Rolul cerut primăriei este de facilitator, nu de organizator.** Operatorii cer spații, transparență, predictibilitate și finanțare multianuală, iar curatoriatul să rămână, în majoritatea cazurilor, la sector.
4. **Orașul are nevoie de un instrument propriu de cunoaștere a publicului.** Absența Bucureștiului din instrumentele naționale de măsurare este ea însăși o constatare documentabilă pentru strategie.
5. **Credibilitatea se va câștiga prin primele măsuri implementate.**

Specialiștii din literatură și arte vizuale descriu o neîncredere acumulată, după strategii anterioare neimplementate. Măsurile rapide și vizibile, cu cost redus, au de aceea valoare strategică proprie.

7. Indicatori de monitorizare propuși de specialiști

Fiecare specialist a fost rugat să propună indicatori pentru evaluarea progresului domeniului la orizontul de cinci ani. Tabelul de mai jos îi reunește pe toți cei 48, așa cum apar în rapoartele de diagnostic sectorial.

Indicatorii propuși de specialiști converg spre câteva dimensiuni măsurabile: numărul și distribuția teritorială a spațiilor culturale, participarea tinerilor urmărită pe generații, durata de viață a producțiilor, vizibilitatea internațională a evenimentelor bucureștene și transparența alocării resurselor municipale. Barometrul municipal propus la secțiunea 4.7 poate deveni instrumentul care îi urmărește pe toți.

Domeniu	Indicator propus
Jocuri video și media interactive	Creșterea participării la conferința *Dev.Play*, ca indicator al maturizării produsului cultural local de industrie
	Existența unui spațiu public municipal de experiment, accesibil fără bariere de cost, dedicat inovației, digitalizării și întâlnirii comunităților de nișă
	Înființarea unui muzeu al jocurilor video, eventual integrat cu spațiu de experiment
Gastronomie	Numărul de evenimente gastronomice necomerciale, axate pe ingrediente, rețete, mici producători și bucătari actuali, organizate dincolo de inițiativa exclusiv privată
	Prezența unei secțiuni dedicate gastronomiei pe platformele oficiale de promovare turistică a orașului
	Prezența unei strategii de comunicare la nivelul orașului, astfel încât Bucureștiul să fie asociat cu explorările gastronomice
Design	Evoluția consumului cultural pe generații, cu urmărirea generației de 15–25 de ani de astăzi peste un deceniu
	Numărul de parteneriate public-private funcționale realizate în domeniul design
	Numărul de concursuri sau apeluri publice organizate de administrația locală în domenii de design

	Gradul de retenție a talentului: proporția absolvenților secțiilor de design din universitățile bucureștene care rămân și lucrează în oraș
Patrimoniu construit, patrimoniu imaterial și memorie culturală	Valoarea financiară a investiției în patrimoniu, pe trei dimensiuni: restaurare, punere în siguranță și valorificare
	Numărul locurilor de muncă generate, atât în timpul lucrărilor de restaurare, cât și după finalizarea lor
	Numărul operatorilor comerciali implicați în valorificarea patrimoniului
	Numărul evenimentelor organizate direct sau indirect în relație cu obiective de patrimoniu
	Numărul beneficiarilor direcți afectați sau impactați
	Minimum 20 de clădiri de patrimoniu puse în siguranță sau restaurate
	Minimum 30 de clădiri, publice sau private, reintegrate în circuitul cultural
	1.000 de elevi pe an participanți la programe de patrimoniu
	100 de istorii orale sau documente digitizate
	Toate monumentele și zonele protejate integrate într-un GIS municipal actualizat
	Creșterea până la 40% a procentului de bucureșteni care declară că patrimoniul contribuie la sentimentul lor de apartenență la oraș
	Impactul afectiv și psihologic asupra comunității (sentiment de apartenență, stare de bine), măsurabil prin interviuri și chestionare
	Frecventarea pietonală a zonei din jurul unei clădiri restaurate, ca indicator indirect al atractivității

Literatură, edituri și publicații	Numărul de librării din București, însoțit de ponderea suprafeței dedicate cărții
	Numărul mediu de exemplare de carte pe bon de casă
	Numărul de edituri prezente la cele două saloane de carte
Dans și performance	Numărul de spații care prezintă dans și performance în București
	Educație și formarea publicului: numărul de școli implicate, numărul de programe, numărul de participanți
	Raportul dintre numărul de producții realizate și numărul de reprezentații, ca indicator al duratei de viață a creațiilor
Muzică clasică și operă	Datele de public: dimensiune, vârstă, caracteristici demografice și psihografice
	Diversitatea ofertei repertoriale: echilibrul dintre repertoriul tradițional și zonele insuficient acoperite
Arte vizuale și muzee	Numărul de vizite plătite (ticketing)
	Creșterea capacităților de depozitare conforme cu reglementările europene, corelată cu existența unor programe active de achiziție
	Transparența decizională și competitivitatea alocării resurselor municipale rare: dacă, pentru un spațiu public solicitat, se prezintă mai mulți operatori și dacă selecția este justificabilă prin performanță
Muzică contemporană	Cadrul legislativ, inclusiv scutirile fiscale pentru artiștii independenți
	Investiția efectivă în dezvoltarea de spații alternative
	Capacitatea sectorului de a atrage investitori privați în proiecte independente de muzică
Teatru	Numărul de spectacole și turnee internaționale ale teatrelor și artiștilor bucureșteni, și destinațiile acestora

	Aplicarea unor reguli de valorificare creativă a arhivelor teatrale
	Creșterea diversității și incluziunii în repertorii
	Adoptarea de practici verzi
	Nivelul de partajare a infrastructurii între sectorul public și cel independent
	Prezența reală a teatrului în cele șase sectoare ale orașului, nu doar în zona centrală
Arhitectură și urbanism	Accesul publicului larg, neprofesionist, la evenimente de specialitate
	Metri pătrați de infrastructură culturală nouă, deschisă atât pentru ONG-uri, cât și pentru spații publice și interioare, urmați de estimări calitative asupra conținutului cultural produs
Film și audiovizual	Vizibilitatea internațională reală a evenimentelor bucureștene de film, prin rezonanța în presa de specialitate internațională
	Evoluția portofoliului și a box office-ului distribuitorilor independenți de film arthouse din România
	Restaurarea, în condiții de referință, a zece filme de patrimoniu din topul realizat de „Matca literară”